

Z Á R S Z Ó

Nyári egyetemünk megnyitásakor azt tűztük célul, hogy megvizsgáljuk a művelődés néhány pszichológiai jellemzőjét, összetevőjét, motivumát és specifikus formáját. Tettük mind-
ezt azzal a szándékkal, hogy a népművelői tapasztalatot öt-
vözzük, szembesítsük, gazdagítsuk a pszichológia elméletével.
Reméljük, hogy az elmélet és a gyakorlat ilyen jellegű talál-
kozása, ütköztetése valamilyen újraértékelést, megújulást ér-
lel a népművelők gondolkodásában. A kérdés most az, hogy e
törekvésünkből mit és milyen szinten tudtunk megvalósítani.

Egy objektivebb számvetéshez nagyobb távolságra és több
időre lenne szükségünk. Az első benyomások alapján nyugodtan
állithatjuk, hogy az alapvető kérdésekben egyetértő összhang
jött létre az előadók és a hallgatóság között. Az egyik ilyen
alapkérdés az volt, hogy a személyiség az öröklött adottságok,
a környezet és a nevelés kölcsönhatásaként, integrációjaként
saját maga fejleszti önmagát. Többször hangsúlyoztuk azt is,
hogy a személyiséget mint önmagát irányító rendszert fogjuk
fel. Az is ismétlődött, hogy a népművelő is létében vizsgálja
az embert. Abban is egyetértettünk az előző elvekre támasz-
kodva, hogy az embert nem tereelni, nem egy elképzelt kultur-
szinthez igazodva "felelelni" kell, hanem megismerni szük-
ségleteit, segíteni ezen igények megoldásában, és közben új
szükségleteket alakíthatunk ki. Azt soha ne feledjük, hogy az
ember autonóm lény, éppen ezért irányítása mindig komplex
feladat elé állítja a népművelőket. A közművelődési problémák
sematikus megközelítését majdnem kivétel nélkül kudarc kíséri.

A pszichológiai hatás korszerű értelmezését úgy fordítottuk le a közművelődés nyelvére, hogy általában a népművelődési program sem közvetlenül formál, hanem a személyiség önfejllesztésének feltételeit teremti meg, hisz az ember nem passzív befogadója a külső hatásoknak, hanem a "valóságban saját fejlődésének alanya".

Az a gondolat pedig szinte mottóvá vált, hogy az egyén szocializációja születésétől élete végéig tart, és élete különböző szakaszaiban új és új minőségben jelenik meg. Az is az ember természetéhez tartozik, hogy önmaga megvalósítására és eszményi énjének megközelítésére törekszik. Ezután az is világos, hogy a közművelődési programok akkor találkoznak az emberek igényeivel, ha az az előbb már említett alapvető törekvéseket szolgálja.

Több előadás foglalkozott a művelődésszükséglet és az életmód kérdésével. Érdeünk, hogy témájukat az ember létéből kiindulva fejtették ki, és jutottak el a művelődésszükséglet tudatosításához, az ember művelődési önszabályozásához.

A szociálpszichológiai témákkal foglalkozó előadók kiváló szakértelemmel elemezték a tudományág legfontosabb alapkérdéseit: az interakciót, a kommunikációt, a csoportpszichológiát, a társadalmi nagycsoportot, az attitűd- és kognitív problémaköröket. Az egyik előadó pl. természetes egyszerűséggel, ugyanakkor mégis tudományos igényvel fejtette ki a befolyásolás és meggyőzés folyamatát s azok technikai kérdéseit. A téma közel áll a közművelődési propagandához és reklámhoz, amelyről külön előadást hallgathattunk meg.

Az előadók azt is világosan megfogalmazták, hogy a művelődési szükségletek és érdekek mindig az emberek, a csoportok, a rétegek objektív körülményeiben keresendők és kielégítésükre az emberek akkor fordítják a legnagyobb erőt, ha programjaink művelődési érdekeikkel egybeesnek. A népművelők számára is frusztrációkeltő élmény az, amikor rendezvényeink nem illeszkednek a művelődési szükségletek láncolatába.

Külön előadás foglalkozott a művelődési befogadás specifikus folyamataival és a művelődési formákkal. Azt kívántuk bemutatni, hogy a közművelődési tevékenység lényeges elemének kell tekinteni a befogadás megtervezését és a meggyőződéshez vezető adekvát módszerek kidolgozását. Mindez csak akkor lehetséges, ha a népművelőben kifejlődik az empátia képessége, ami lényegében ugyancsak tanulható emberi tulajdonság. E témakörben külön jelentősége van a népművelő személyisége címen elhangzott előadásnak, amely keretben összegeződnek a népművelő általános és specifikus személyiségtulajdonságai. Ugy vélem, hogy az említett előadás indítást adott a probléma további tanulmányozásához.

A művelődési motivációk pszichológiai problémái témakörben elhangzott előadások abból indultak ki, hogy az ember tevékenységre törekszik, és ott érzi jól magát, ahol erre módot talál. Megismerkedhettünk különböző művelődési formákkal, a művelődő és nem művelődő emberek típusaival. Mások a művelődési motivációk dinamikájáról, stabilitásáról és labilitásáról szöveltek.

Az életkori sajátosságokról /ifjkor, felnőttkor, öregkor/ szóló előadások igényesen foglalták össze az egyes életkorok testi, idegrendszeri, intellektuális, érzelmi, jellembeli és nérendszerbeli sajátosságait. Az előadók közvetetten vagy közvetlenül mutattak rá az életkori jellemzők és a közművelődés összefüggéseire. Kár, hogy e témacsoportot nem fejtettük ki alaposabban.

A társadalmi átrétegződést kísérő személyiségváltozásokat szemléletesen mutatta be előadónk. Sokunkban felmerült az a nosztalgikus érzés, hogy mi mindent elmulasztottunk e téren. Feladatunk mégsem a jelenség siratása, hiszen az átrétegződés a szocialista forradalom sajátos része, és belőle a népművelőknek a közművelődés eszközeivel kell kivenniök a részüket.

Ujszerű kísérletet hallottunk a családiklub-kísérletről. Mindenképpen egyetértünk a szerzővel abban, hogy a családnak kulturateremtő, átadó és önmegújító funkciója is van. A szo-

ciális értékek mindenkor csoportviszonyok között alakulnak és válnak élettevékenységünk részévé.

Előadónk többsége tudományáguk szintjének megfelelően a legkorszerűbb ismereteket hozták el, sőt néha a kutatás módszereire is példát mutattak. Örülnénk, ha azt hihetnénk, hogy nyári egyetemünk sokunkat elindított a közművelődési problémák mélyebb megértéséhez, és nyugtalanságunk állandósul az új megoldások és módszerek keresésében.

Tapasztaltam, hogy a nyári egyetem kísérőprogramjait és Szeged nyújtotta kulturális lehetőségeit is jól kihasználták, így az itt eltöltött 10 nap testi és lelki megújulásukat is szolgálta.

Nyári egyetemünk ideje alatt egyéni és csoportos beszélgetést folytattunk az elvtársakkal. A jövőre nézve az alábbiakban valamennyien egyetértettünk:

- a/ törekedni kell az elmélet és gyakorlat hasznos összekapcsolására;
- b/ az előadásokat kövessék konzultációk;
- c/ általános jellegű előadások után trifurkálással a népművelés azonos területein dolgozók külön is vitathassák meg problémáikat;
- d/ segítsük a népművelődés területén gazdag tapasztalattal rendelkező embereket abban, hogy felolvasásokat tarthassanak;
- e/ a szabadidőben szervezzünk fakultatív jellegű tapasztalatcseréket;
- f/ a külföldi kirándulás során látogassunk meg közművelődési intézményeket is.

Köszönöm a hallgatóság aktív közreműködését, az előadók fáradozásáért valamennyiünk nevében így utólag is őszinte hálaunkat fejezzük ki. Bucsuzunk Beethoven F-dúr románcával és nyári egyetemünk mottójával:

Az ember legfontosabb törekvése az, hogy saját magát kibontakoztassa. Ez minél jobban sikerül valakinek, annál jobb a közérzete, ugyanakkor társadalmilag is hasznosnak, fontosnak érzi magát.

A 87254